tuinbouw jongeren

Het jaarboek van 2024

Ga uit van eigen kracht

Verticaal waterverbruik

Voor niets gaat de zon op

Water
Overvloed of schaarste?

Water, een zee aan mogelijkheden

INHOUD

Tuinbouw Jongeren is hét kennisplatform voor de jongere generatie die geïnteresseerd is in de tuinbouw. Zo organiseert Tuinbouw Jongeren voor de leden maandelijks activiteiten en komt het op voor de toekomst van de sector. Om dit te kunnen bereiken streven we naar duurzame relaties met onze leden, het bedrijfsleven, de overheid en de maatschappij.

5 Voorwoord
30 Nieuwsoverzicht 2023
42 Woordzoeker

Columns
6 Enzo de Jong
11 Wim Zuidgeest
12 Arie van den Berg
16 Jacco Vooijs
18 Sven Duijvestijn
21 Hugo Vreugdenhil
23 Jerrie Suiker
34 Dirk-Jan van Daalen
26 Daniëlla Hanemaayer
38 Patrick Romeijn
46 Guus Meis
48 Edwin Grootscholten

6 Water, een zee aan mogelijkheden
Enzo de Jong
Rabobank

12 Ondernemer in het buitenland
Arie van den Berg
Berg Roses

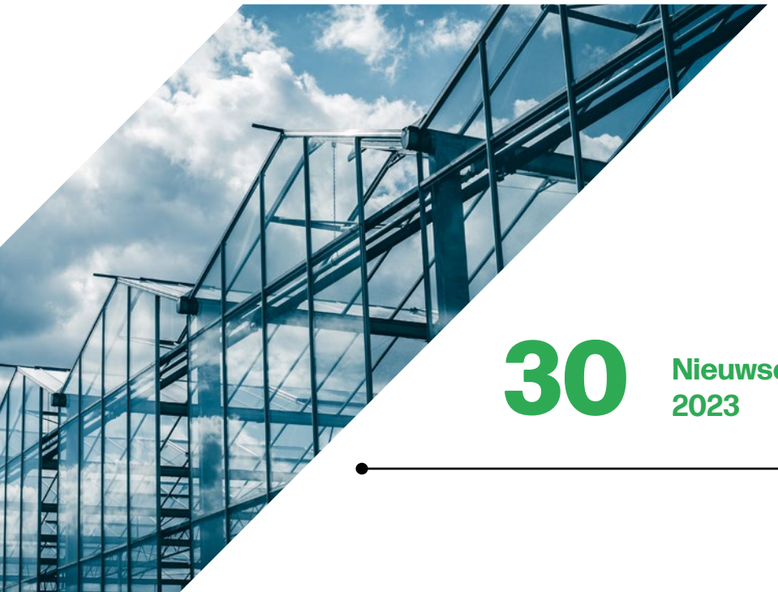

26 Kwaliteit van water van invloed op levensduur verwarmingssysteem
Daniëlla Hanemaayer
Presscon

30 Nieuwsoverzicht 2023

Uitgever
Tuinbouw Jongeren
Westland & Oostland
info@tuinbouwjongeren.nl
bestuur@tuinbouwtoekomst.nl

Bestuur Westland
William van den Berg, Jurrian van den Beukel, Jochem den Bleker, Marino Noordam, Tim Kortekaas, Rick van Schie, Winny van Heijningen, Jim Schoenmaker, Tim Prins en Danique Nederpel

Bestuur Oostland
Pieter Ammerlaan , Marco van Adrichem, Marc van der Arend, Sandra Hogervorst, Tom van Koppen, Leon van Mil, Hannah Zwinkels, Mike Zuidgeest, Gijs Scholten en Jorn van der Maarel

Aan dit nummer werkten mee
Jurrian van den Beukel, Danique Nederpel, Tim Kortekaas, Marino Noordam, Pieter Ammerlaan, Sandra Hogervorst, Hannah Zwinkels en Mike Zuidgeest

Design en productie
SPEAX | creative minds

2024

Wij als Tuinbouw Jongeren zetten 2024 in het teken van ‘Water, een zee aan mogelijkheden’

VOORWOORD

2024 is aangebroken en het belooft weer een jaar te worden waarin de tuinbouw niet stil zal staan. Afgelopen jaar heeft onze mooie sector wederom haar flexibiliteit en veerkracht getoond: niet het hoofd laten hangen bij zaken waar we geen invloed op hebben, maar kansen pakken wanneer deze voorbij komen en blijven denken in mogelijkheden. Het thema energie is ondertussen alweer als normaal bevonden, maar de volgende uitdaging staat al voor ons klaar.

Wij als Tuinbouw Jongeren zetten 2024 in het teken van ‘Water, een zee aan mogelijkheden’. Een zeer actueel thema binnen de sector. Niet alleen in de glastuinbouw maar in de gehele tuinbouwsector, zowel in binnen- als buitenland. Tegenwoordig wordt er bijna jaarlijks gesproken over watertekort in de zomerperiode en wateroverschotten in het najaar. Ook in 2023 zagen we dit voorval. De maanden mei en juni viel er amper een druppel, terwijl in oktober het neerslagrecord verbroken werd. Hoe gaan we om met deze verandering en hoe zorgen we er in de toekomst voor dat er genoeg water beschikbaar blijft om efficiënt onze groenten, fruit en bloemen te telen?

Niet alleen de beschikbaarheid van water is zeer actueel, maar ook de kwaliteit ervan. In 2027 moeten alle EU-lidstaten voldoen aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Dit lijkt voor velen nog ver weg, maar we merken allemaal dat de tijd voorbijvliegt. De afgelopen jaren is de waterkwaliteit zeker verbeterd. Echter, er moeten nog flinke stappen gezet worden om in 2027 aan de gestelde doelen te voldoen. Gesloten watersystemen, betere ontsmetting van gietwater en het verder afschalen van chemische gewasbeschermingsmiddelen zijn thema’s die direct aan dit onderwerp gekoppeld worden.

De actuele vraagstukken bieden ook een zee aan mogelijkheden. Zowel tuinders als toeleveranciers zoeken elkaar meer en meer op en komen samen tot nieuwe inzichten en ideeën. De één deelt zijn kennis met het buitenland, terwijl de ander juist over de landsgrens gaat om kennis op te halen. Nog altijd is de Nederlandse tuinbouwsector wereldwijd leidend op het gebied van innovatie en teeltkennis. Welke richting ga jij op om “futureproof” te blijven?

Dit is het laatste jaar dat wij een voorwoord schrijven voor het Tuinbouw Jongeren jaarboek, want voor ons beide zit het bestuurstermijn erop. Dat betekent dat we de komende maanden onze taken gaan overdragen naar twee nieuwe voorzitters. Vanaf deze plaats willen wij graag een dankwoord uitspreken aan iedereen die er de afgelopen jaren aan heeft bijgedragen om de ledenavonden tot stand te brengen. Het organiseren van ledenbijeenkomsten blijft een dankbare taak, echter zonder onze besturen, sponsoren en alle enthousiaste leden die keer op keer de avonden bezoeken zou Tuinbouw Jongeren niet bestaan!

Voor nu een productief en succesvol 2024 toegewenst!

Jurrian van den Beukel
Voorzitter Tuinbouw Jongeren Westland

Pieter Ammerlaan
Voorzitter Tuinbouw Jongeren Oostland

“Water, een zee aan mogelijkheden”

“Als bank voelen we ons betrokken bij de glastuinbouw en staan we voor een toekomstbestendige sector”.

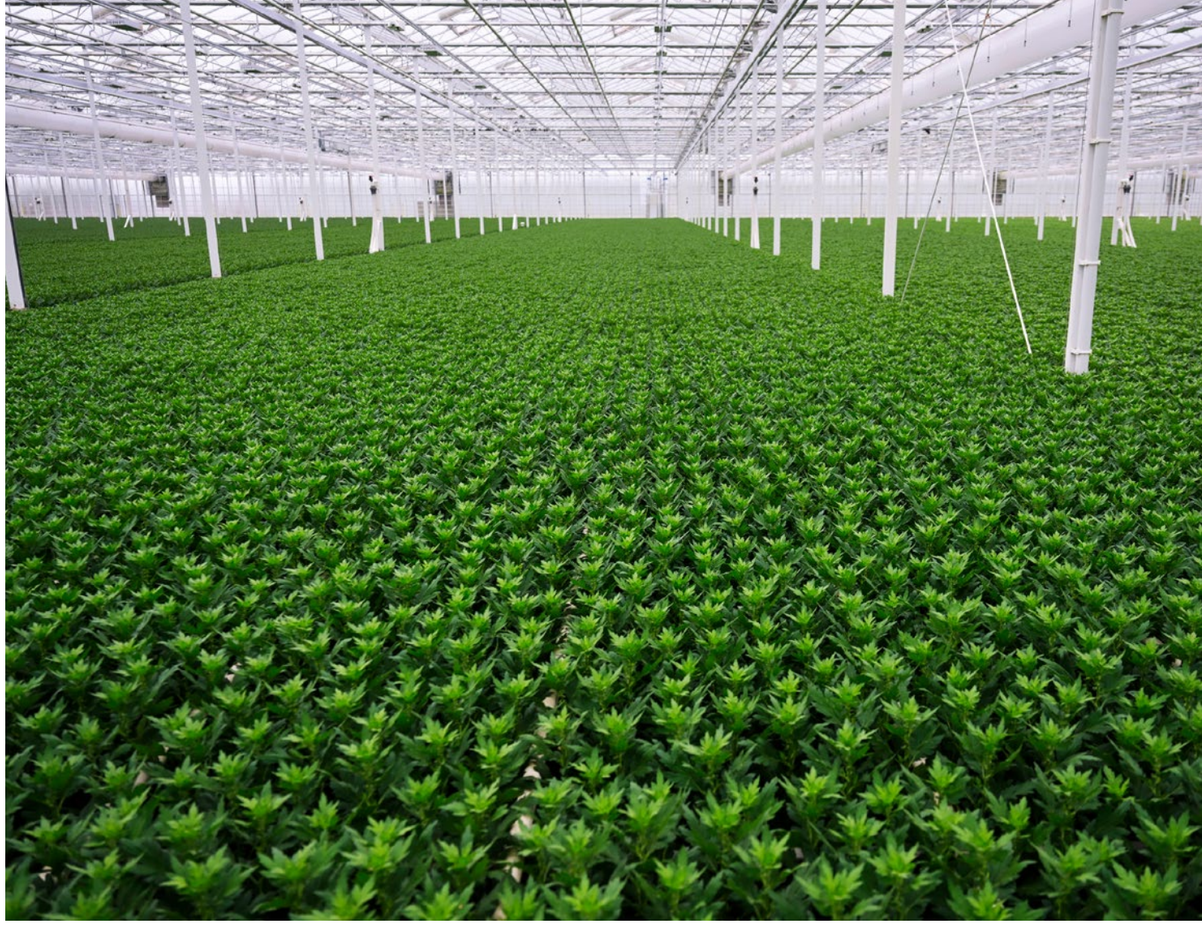

Sector
De glastuinbouwsector heb ik leren kennen als een dynamische en innovatieve sector, waarbij de energietransitie al vroegtijdig in een versnelling is gekomen. Na de gevolgen van het conflict in Oekraïne, de verhoogde energieprijzen, de krapte op de arbeidsmarkt, oplopende inflatie en onzekere prijsvorming staat de sector opnieuw voor een aantal zinvolle uitdagingen.

- Het terugbrengen van de broeikasgassen als CO2 door fossiele brandstoffen te vervangen door duurzame energiebronnen;
- Vermindering van het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen en nul uitstoot van emissies naar bodem, water en atmosfeer;
- Oplossingen vinden voor afnemende beschikbaarheid van arbeidskrachten.

Water
De kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in Nederland verslechtert. De concentraties verontreinigde stoffen zijn te hoog en veel oppervlaktewater is niet van de vereiste chemische en ecologische kwaliteit. Met de huidige koers worden de doelstellingen die in de Kaderrichtlijn Water (KRW) zijn opgenomen voor 2027 niet gehaald. Dit raakt niet alleen direct onze gezondheid en de natuur, maar kan ook leiden tot een vergunningenstop waardoor tal van economische activiteiten in 2027 stil komen te liggen. Ik heb het gevoel dat er momenteel een eindsprint wordt ingezet, met als doel om zo veel als mogelijk te voldoen aan de gestelde (KRW) doelstellingen.

Enzo de Jong
Financieringsspecialist - glastuinbouw
Rabobank

Water en de tuinbouwsector
De waterproblematiek beperkt zich niet tot sectoren en/of ketens. Ook de tuinbouwsector speelt een belangrijke rol om de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in Nederland niet verder te doen verslechteren. Een kas zou een gesloten omgeving moeten zijn. Toch zijn er voorbeelden waarbij sprake is van ‘’lekkage’’. Vaak onbewust en veroorzaakt door bijvoorbeeld een verstopte goot. Ook zijn er voorbeelden dat (residuen van) gewas-beschermingsmiddelen in de natuur terecht komen en in combinatie met een regenbui in de sloot en/of in het grondwater belanden. Ik vind het belangrijk dat er steeds meer bewustzijn wordt gecreëerd omtrent dit onderwerp en hier wil ik aan bijdragen.

Rol van de Rabobank
Als bank voelen we ons betrokken bij de glastuinbouw en staan we voor een toekomstbestendige sector. We willen een rol spelen als het gaat om klimaatdoelstellingen, emissiereductie en behoud van natuur, waterkwaliteit en biodiversiteit. Het is onze rol om met ondernemers in gesprek te blijven over duurzaamheid. De waterproblematiek is een onderwerp waarvan ik denk dat deze steeds verder zal versmelten met de duurzaamheidsdoelstellingen. Naast onze core business (het financieren van ondernemingen) zal de focus steeds verder verschuiven naar het stimuleren, motiveren en belonen van verduurzaming.

Onderstaande vragen worden steeds relevanter:

- Hoe ga je de emissies naar bodem, water en atmosfeer verminderen?
- Welke (onbewuste) lekkages van gewasbescherming en bemesting naar oppervlaktewater kunnen er op jouw bedrijf optreden?

Als echte food & agri bank kunnen we onze klanten met veel kennis, een groot netwerk en passende financieringen verder helpen met verduurzamen. En natuurlijk zijn er, kenmerkend voor deze dynamische en innovatieve sector, al tal van mooie inspirerende voorbeelden te noemen. Laten we daar vooral van leren en deze gebruiken als motivatie om samen de sector klaar te maken voor een duurzame toekomst.

Onbeperkt & duurzaam water opslaan zonder silo's of waterbassins?

Ontdek de vele voordelen van ondergrondse waterberging met Horticoop Technical Services

hcts.tech/owb

HORTICOOP TECHNICAL SERVICES

De uitdaging van water

Wim Zuidgeest
Algemeen Directeur
Frestia

Frestia teelt in Nederland specialiteit paprika's en heeft sinds 2001 een vestiging met glazen kassen in het zuidwesten van Portugal. Naast paprika's worden hier ook minitrostomaten geteeld.

Het bedrijf is inmiddels 19 ha groot en is daarmee één van de weinige hoogwaardige glastuinbouwbedrijven in Portugal. Mede vanwege de grote beschikbaarheid van water is destijds gekozen voor deze locatie. In de streek bevindt zich veel landbouw en de laatste tien jaar ook veel zacht fruit in plastic tunnels.

Van oudsher wordt het water van duizenden hectares in een groot stuwmeer in de bergen opgevangen. Dit meer heeft een maximale opslagcapaciteit van 480 miljoen kuub water. Er is een groot distributiesysteem aangelegd waarbij het water richting de percelen kan stromen. Per jaar werd er 28 miljoen kuub water uitgegeven.

Het systeem werkt op basis van bestelling, zodat altijd een overschot aan water weggestuurd word. Het is geen druksysteem zoals we dat in Nederland kennen. Hierdoor loopt 25 procent water door en eindigt het in de oceaan. Doordat ieder type bedrijf, groot of klein, water moet kunnen krijgen is het tarief voor het water altijd laag gebleven. Dit heeft tot gevolg dat het systeem slechts onderhouden is, maar de nodige investeringen voor besparing nooit hebben plaats gevonden.

Door klimaatverandering regent het minder in Zuid-Portugal. De stand in het stuwmeer is inmiddels zo laag dat we met de uitgifte van 7000 m^3 per ha in 2019 naar 1500 m^3 heden ten dage zijn gegaan. Reeds in 2021 hebben we besloten om een eigen water voorraad aan te leggen. Naast de bestaande opslag van 27.000 m^3 is er een bassin gemaakt van nog eens 120.000 m^3. Al het regenwater van het kasdek werd al opgevangen, maar nu hebben we de mogelijkheid om meer water te bufferen. Vanuit een naburig gelegen riviertje hebben we inmiddels een vergunning om in het winterhalfjaar water te "oogsten". Dit water komt van honderden hectares land af en loopt naar een grotere rivier richting de oceaan. Om dit water bruikbaar te maken om volledig te recirculeren in de teelt is er een grote installatie geplaatst voor ultrafiltratie en omgekeerde osmose. In combinatie met het grote bassin is er meer dan 1 miljoen euro geïnvesteerd om tot goed water te komen. Dit terwijl in de jaren ervoor de kostenpost voor de koffie op ons bedrijf hoger was dan voor water.

Voor de toekomst worden er opties genoemd om de kanalen en meren van het noorden met het zuiden te koppelen of om een grote ontziltingsinstallatie voor zeewater te installeren.Als je kijkt in Nederland valt de regen ook minder verdeeld over het jaar dan in het verleden. Dus hebben we de uitdaging om zelf voor goed water te zorgen en meer opslag te creëren. Er valt totaal gezien voldoende regen, maar er loopt veel kwalitatief water de zee in bij de periodes met overschot. Opslag hiervan wordt de sleutel om jaarrond over voldoende goed water te beschikken. Naast bassins wordt, bij gebrek aan ruimte, opslag in de grond van groot belang.

Ondernemen in het buitenland

Je zal maar als tuinbouwondernemer in vier landen, op vier werelddelen ondernemen! Welke uitdagingen, samenwerkingen en kansen komen hierbij kijken? Tuinbouw Jongeren Oostland sprak met Arie van den Berg van Berg Roses. Hoe ziet hij de toekomst voor jonge ondernemers in Nederland en wat heeft hem getriggerd om internationaal te gaan ondernemen?

Aan het begin van ons gesprek is het al snel duidelijk, Arie is niet iemand die graag stilzit. Hij heeft een enorme drive en passie voor zijn bedrijf en ziet overal mogelijkheden, zolang het maar rond gerekend kan worden.

Arie beschrijft zichzelf als:
- Ondernemer
- Teler
- Sales

Hij is bij veel betrokken, maar maakt wel de juiste mensen verantwoordelijk in het bedrijf. De vader en oom (Mathijs en Martien) van Arie van den Berg zijn In 1975 gestart met het telen van rozen. In 2007 heeft Arie het bedrijf overgenomen. Samen met zijn vader heeft Arie de locatie in Kenia opgezet. Hier zijn zij gestart in 2004 en produceren ze in totaal 165.000.000 rozen op 65 hectare. Op den duur heeft zijn vader hiervan afstand genomen.

Na Kenia kwam China op zijn pad. Hier is Arie in 2007 gestart met het kweken van rozen en velen andere gewassen. In 2021 is dit bedrijf samengevoegd met Lynch Australië. Lynch is een beursgenoteerd bedrijf op de beurs van Sydney.

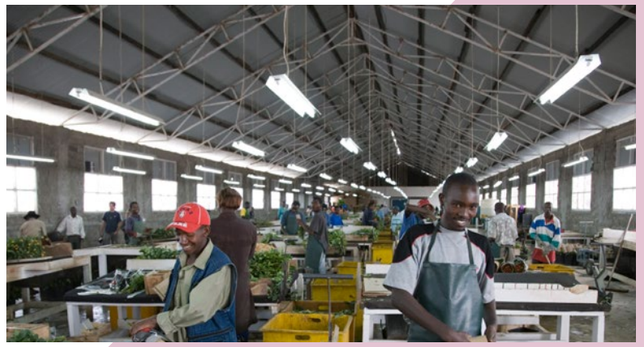
Stilstand is achteruitgang en sinds 2022 is Berg Roses een project in Colombia gestart. Hier test Berg Roses samen met Capiro (één van de grootste chrysantenkwekers van de wereld) en de Dutch Flower Group op één hectare rozen.

Waarom is er gekozen voor Colombia? Arie geeft aan dat, de mogelijkheid van transport per boot veel gunstiger is dan via Kenia. Tevens is de boot vanuit Kenia langer onderweg en zijn de opties van vertrektijden minder. Ook wordt luchtvracht steeds duurder en wellicht qua duurzaamheid minder populair bij de supermarkten. Colombia is in Arie zijn visie een logische stap. Mogelijk zijn er in de toekomst kansen om direct af te gaan zetten naar de Verenigde Staten.

> “If you can’t beat them, join them.”
>
> **Arie van den Berg**
> **Berg Roses**

Arie is een voorstander om met grote spelers de koppen bij elkaar te steken. Zijn twee favoriete motto’s zijn dan ook: “Met elkaar bereik je veel meer” en “if you can’t beat them, join them”. Hij is ervan overtuigd, dat je daar in deze tijd ver mee komt. Arie noemt hier als voorbeeld Colombia, hier is hij samen met twee grote partijen ingestapt. Met drie weet je veel meer alleen. Je hebt een gezamenlijk doel en dat is het met elkaar het project laten slagen. Arie benadrukt dat ondernemen in het buitenland niet altijd even gemakkelijk is. Enkele jaren geleden heeft Berg Roses in Kenia testen gedaan met het telen op substraat met ontsmet water. Echter, Lake Navaisha trad buiten z’n oevers, waardoor 15 hectare kas onder water kwam te staan. In dit water bevonden zich wortelknobbelaaltjes, welke in het ‘schone’ substraat alle vrijheid kregen. Zo blijkt maar weer dat water je vriend én vijand is.

Afgelopen jaren heeft het ondernemen in Nederland Arie veel gebracht en is het niet slecht gegaan, mar de politiek maakt de toekomst in Nederland voor de ondernemer onzeker. Door de verschillende maatregelen die de politiek wil nemen, is het onzeker of het telen van rozen in Nederland over enkele jaren nog rond te rekenen is. Arie wil als advies aan de jonge ondernemers in Nederland meegeven, dat zij zeker naar opties in het buitenland moeten (blijven) kijken. Maak tijd voor een studiereis of bezoek een buitenlandse collega. Zelfs als je niet de wens hebt om een buitenlandse vestiging te starten, is het goed om te weten wat er in het buitenland speelt. Hierdoor weet je waar zij goed, maar ook zwak in zijn, zo kan je daar je Nederlandse strategie op aanpassen.

START NU PROEFPERIODE | 6 MAANDEN, GEREDUCEERD TARIEF

crop controller

AUTONOMOUS DECISIONS FOR GREENHOUSE CULTIVATION

AUTONOOM TELEN MET CROP CONTROLLER

— OPTIMALISEER EN REALISEER JOUW **UNIEKE TEELTSTRATEGIE MET ALGORITMES** —

Zonder **nieuwe hardware** of **grote investeringen** kun je:

- **Tot 4 keer** meer hectares per teler aansturen
- **Tot 10% hogere** operationele winst behalen
- **5% minder** gebruik van **grondstoffen** realiseren
- Aanwezige **teeltkennis borgen**

Met **continue monitoring & ondersteuning** van een Autonomous Greenhouse Manager!

Wil je meer weten?
Meld je aan voor een 1-op-1 demo voor jouw kas:
blue-radix.com/demo
Of stuur ons een email:
info@blue-radix.com

blue radix

THE SPECIALIST IN AUTONOMOUS GROWING

Dagelijks leggen we de basis voor een succesvolle groei voor vele glasgroente- en sierteelttelers.

VREUGDENHIL YOUNG PLANTS

GROEI JIJ MET ONS MEE?

VREUGDENHILYOUNGPLANTS.COM/WERKEN-BIJ

Houweling group

Meer weten?

SCAN DE QR CODE

Houweling Horticulture Group

Houweling Horticulture bestaat uit verschillende bedrijven zowel in Nederland als daarbuiten. Hoewel het productaanbod per land verschilt is de gemene deler overal gelijk, namelijk bescherming van het gewas.

Dit doen we door een breed scala aan producten. Je kunt hierbij denken aan **schermmiddelen, cleaners, biociden en biostimulanten**. Onze ervaren en deskundige medewerkers staan altijd klaar om te ondersteunen en te adviseren bij elke stap van het proces, van productkeuze tot toepassing en gebruik.

Klappolder 104
2665 LP Bleiswijk
+31 88 1210 400
houweling.com

If you want to go far, go together

Jacco Vooijs
Voorzitter
Glastuinbouw Westland

Over de toekomst van de glastuinbouw in het Westland ben ik super positief gestemd. Wat vele niet beseffen is dat wij goud in handen hebben. Om te beginnen is het Westland een broedkamer van jonge ondernemers die kansen zien en grijpen en van generatie op generatie het familiebedrijf verder ontwikkelen. In deze smeltkroes van ondernemerschap is het dan ook niet meer dan logisch dat de ene innovatie de ander opvolgt. Naast innovatief ondernemerschap is ook het gehele cluster dat de glastuinbouw versterkt hier actief en hier fysiek aanwezig. Dit verstrekt de smeltkroes van ontwikkelingen en innovaties. De grootste kracht van de glastuinbouw is in mijn ogen de onderlinge samenwerking.

De waarde van water in Nederland is laag. Waarom? Er is altijd voldoende, goed water beschikbaar tegen een lage prijs. Vandaag (2-11-2023) raast er een storm over Nederland en valt er voldoende nattigheid naar beneden waardoor niemand meer denkt aan de droge periode die achter ons ligt. Maar die droge periodes worden steeds groter en komen steeds vaker voor. Een alternatieve bron in deze droge periodes is voor mij het collectief schoon gemaakte water. Het is een perfecte aanvulling die wij jaarrond kunnen maken, want laten wij eerlijk zijn: niets groeit of bloeit zonder goed gietwater.

Het is een perfecte aanvulling die wij jaarrond kunnen maken, want laten wij eerlijk zijn: niets groeit of bloeit zonder goed gietwater.

Een voorbeeld van samenwerking in de Glastuinbouw zijn de collectieve waterzuiveringen in het Westland. Zelf ben ik betrokken bij zowel de Coöperatieve Tuinbouw Water Zuivering De Vlot en Waterzuiveringscoöperatie Westland. Maar waarom kiest men voor een collectief en niet voor een individuele oplossing? Daar zijn natuurlijk verschillende redenen voor, maar buiten dat het kostprijs technisch een voordeel bied om het centraal te doen, kijken de ondernemers ook naar de toekomst. De regelgeving omtrent het lozen van water wordt steeds strenger en tot hoe ver kan jij als individuele ondernemer hier aan blijven voldoen? Ik weet het niet, maar dat is een vraag die iedere ondernemer voor zichzelf moet blijven afvragen. Alleen al hierom verwacht ik dat er in de toekomst meer leden gaan voor de visie samen komen wij verder.

Een bekend Afrikaans spreekwoord vaak geciteerd door Nelson Mandela “If you want to ga fast, go alone. If you want to go far, go together” is hierop spreekwoordelijk van toepassing.

30 miljoen verpakkingen op voorraad
(zodat u er direct over kunt beschikken)
www.dejongverpakking.com | info@dejongverpakking.com | +31 (0)186 573 990
De Jong Verpakking
by Stora Enso

COLUMN

Sven Duijvestijn
Sales consultant Vertical Farming
Artechno

“Ik neem jullie graag mee op ontdekkingsreis naar de hybride mogelijkheden van telen op water. Deze keer zoomen we in op het Chinese project HX, waar telen op water naar een hoger niveau wordt getild en waarvan ik de kansrijke mogelijkheden samen met jullie zal bespreken”.

Verticaal water verbruik

Telen op water kent eigenlijk geen limieten, met een DFT (Deep Flow Technology)-systeem van maar liefst 29.000 vierkante meter afkweek op de vijver. De opkweek van de plantjes wordt gedaan met 720 vierkante meter Automated Vertical Farming. Dit opkweek proces maakt het mogelijk om met een nihil waterverlies te telen. Hier ligt de directe link met het thema “Water, een zee aan mogelijkheden” en dragen bij aan de duurzame innovatie van telen op water.

Een zee aan mogelijkheden: waterverbruik in perspectief

Bij HX hebben we dan ook niet alleen de vijvers geïnstalleerd; maar het hele groeiproces, van zaadje tot verpakt eindproduct. Ook hier, wordt natuurlijk ontzettend veel water verbruikt. Want met een oppervlakte van 29.000 vierkante meter water, hebben we het natuurlijk ook over een constante aanvoer van schoon water! Desondanks is deze manier van telen toch duurzaam doorontwikkeld. Met een focus op water recycling zorgt eigenlijk alleen de verdamping van het gewas, door de open ramen van de kas, voor eventueel ‘waterverlies’. In de afgesloten Automated Vertical Farming cel zal de plant namelijk bijna geen druppel water extra krijgen dan nodig voor de optimale groei.

Innovatie in de hoogte: Een nieuw perspectief in de tuinbouw

De Automated Vertical Farming bij HX heeft ons ook doen denken aan de mogelijkheden van de moderne tuinbouw. Een voordeel van het gebruik van hybride telen is dat hier niet alleen gekeken wordt naar de hogere opbrengsten, maar ook naar de mogelijkheid om het hele jaar door consistente kwaliteit jongplanten op te kweken, onafhankelijk van seizoensinvloeden. Om nog maar niet te spreken over de besparing van ruimte in de opkweekfase.

Duurzame toekomstperspectieven

Naast de voordelen van het hybride telen bij HX, wordt ook gekeken naar de toekomstperspectieven van de hybride manier van telen wereldwijd en voor meerdere soorten gewassen. Hierbij is de mogelijkheid om deze innovatie te integreren in diverse bestaande tuinbouwsystemen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het afkweken in goten of op een betonvloer. Ook voor deze manieren van telen worden weer waterbesparende oplossingen gecreëerd.

Samen de toekomst verkennen

Dat doet ons weer nadenken over de rol van water en in lagen telen in de huidige en toekomstige tuinbouwprincipes. Met het Chinese HX project in het achterhoofd, nodigen wij u uit om samen met ons de mogelijkheden van de hybride benadering te bespreken, en hiermee de huidige teeltmethodes aanvullen met nóg meer duurzame oplossingen.

Wij streven ernaar om u in de toekomst nog efficiënter te kunnen laten telen met verschillende gewassen en afkweekmethodes.

oreon
LED. LIGHT. GROW.

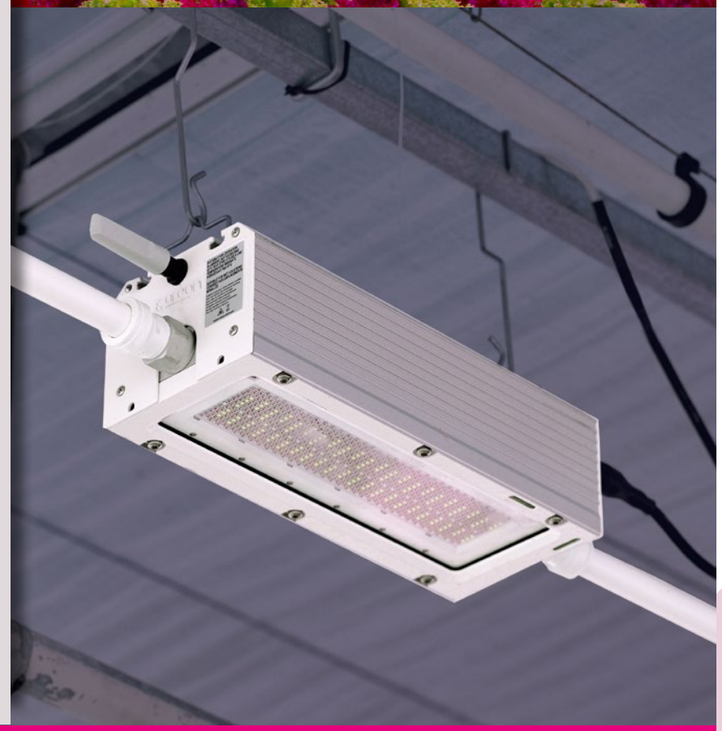

15 JAAR ERVARING IN DE GLASTUINBOUW

Krachtig & efficiënt
Tot 4730 µmol/s en 4,0 µmol/J.

Flexibele, gewasspecifieke belichting
Uw eigen, dimbare spectrum.
Ongelimiteerd aantal groepen.

Bespaar met Oreon LED Control Center
Continuïteit in lichtintensiteit,
speel in op zonlicht fluctuaties.
Belichting aangepast aan energieprijs.

Unieke waterkoeling
Warmte herbruikbaar en
veelzijdig in te zetten.

www.oreon-led.com Lorentzlaan 6 | 3401 MX IJsselstein | info@oreon-led.com | 030-7600 660

Goed bezig, laatste stukkie nog...

Hugo Vreugdenhil
Beleidsadviseur planvorming
Hoogheemraadschap Delfland

Het heeft even geduurd, maar het belang van een goede oppervlaktewaterkwaliteit begint zo zoetjes aan goed door te dringen in de glastuinbouwsector. Sinds de jaren '70, toen alles 'gewoon' op de sloot werd geloosd, zijn er heel veel stappen in de goede richting gezet en is de kwaliteit van ons oppervlaktewater sterk verbeterd. Belangrijk daarbij is dat de bewustwording en het besef dat stoffen die niet in het water thuishoren ergens vandaan moeten komen groeien. En gelukkig groeit ook het inzicht in de manier waarop we het weglekken van deze stoffen kunnen verminderen en zelfs stoppen.

De bewustwording speelt daarbij een grote rol: pas als je weet waar je op moet letten en waarom dat belangrijk is, kun je er ook actie op ondernemen.

Tegelijk zien we dat we nog niet zijn waar we moeten zijn. Het is de 80-20 regel die zich ook hier weer doet gelden: 80% van de verontreiniging haal je met 20% van je inzet uit het water, maar voor de overige 20% verontreiniging heb je 80% van je inzet nodig. Dat gaat dus met kleine stapjes. Het is daarbij goed om oog te hebben voor de vooruitgang die we blijven boeken, want gemotiveerd blijven is ook belangrijk.

Het uitbannen van lekkages en emissies van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen via de bodem krijgt veel aandacht. Er is daar nog veel progressie te behalen. Zo kan er, net als bij tankstations, gewerkt gaan worden met certificering op (lek)dichte vloeren, lekdetectie systemen, etc. Of we geven het personeel een app mee waarmee melding gemaakt kan worden van natte plekken en lekkages, zodat die verholpen kunnen worden. En waarom sluiten we bijvoorbeeld substraatbedrijven niet ook aan de onderkant af met een volledige betonvloer? Nooit meer een verzakte buisrail, geen loopfolie meer (= duurzaam) en veel meer grip op het risico van lekkage.

Alle inspanningen van de laatste jaren hebben hun vruchten afgeworpen, het is tijd om de schouders onder de laatste loodjes te zetten. Er zijn nog mooie stappen te zetten. Als Delfland doen we daar ons best voor, maar we kunnen het niet alleen: ieder bedrijf en iedere teeltmanager draagt daar ook een verantwoordelijkheid in. We hebben in deze regio de meest geavanceerde teeltsystemen van de wereld, die de potentie bieden om volledig gesloten de mooiste producten te telen die er maar zijn. Laat het ons dan ook lukken om de sluiting van de kas volledig te maken en lekkages van ongewenste stoffen de geschiedenisboeken in te schrijven. Ja toch?! Nou dan, doen dan!

Of je groene vingers hebt of niet, bij Beekenkamp Group zijn er zoveel verschillende stages en banen dat er altijd wel iets voor jou bij zit!
Ben jij een echte teeltspecialist of een vasthoudende onderzoeker? Duik jij het liefst in cijfers en feiten en ben je een echte strateeg?
Ben jij altijd klantgericht en ga je voor de beste kwaliteit? Of ben je creatief en doelgericht en zorg je dat onze producten wereldwijd bekend zijn?

Be Beekenkamp
PLANTS x VERPAKKINGEN x DELIFLOR

Wat je kwaliteiten ook zijn,
samen gaan we voor het beste resultaat en groeien we verder!

Kijk op onze website voor de vacatures:

WWW.WERKENBIJBEEKENKAMP.NL

Bevroren water

Bevroren water, dat is waar we bij de Uithof gespecialiseerd in zijn. Ieder winterseizoen hebben we een oppervlakte van meer dan 8500 vierkante meter bevroren water in De Uithof, schaatsijs! Maar wat gebeurt er allemaal voordat er geschaatst kan worden en hoe wordt dit ijs onderhouden?!

Jerrie Suiker
Schaatsbaan manager
De Uithof

Het opbouwen van deze ijsvloer start al ver voor de eerste schaatsers begin oktober op het ijs staan. Onder de ijslaag ligt een betonnen vloer met daarin een leidingstelsel van tientallen kilometers aan koelleidingen. Deze betonnen vloer wordt helemaal schoongemaakt, om vuil in het ijs te voorkomen. Twee weken voor het schaatsseizoen start, zorgen twee compressoren ervoor dat de koelvloeistof (NH3) door deze koelleidingen gaat stromen. Dit zorgt er voor dat de warmte aan de vloer wordt onttrokken en de betonnen vloer langzaam afkoelt. De compressoren worden aangedreven op elektriciteit waarvan een groot deel wordt opgewekt door de bijna 8.000 zonnepanelen die op het dak van de ijsbaan liggen.

Zodra de temperatuur van de betonnen vloer onder de 0 graden Celsius komt, beginnen we met het laag voor laag opbouwen van het ijs. Dit duurt, afhankelijk van het weer, zo'n 4 dagen. Met de dweilmachine rijden we dan telkens 2000 liter water uit op de baan. Het water wat wij gebruiken voor het ijs, is gewoon normaal kraanwater. We vangen geen regenwater op om dit te gebruiken voor de ijsbaan, dit water zou nog te vuil zijn. Waardoor de ijzers van de schaatsen te snel bot raken.

Zodra dit water is aangevroren brengen we de volgende 2000 liter water op de baan, tot we een ijslaag hebben van +/- 1 cm. Er ligt dan al meer dan 20.000 liter water op de baan. Op dat moment brengen we met een speciaal soort crêpepapier de lijnen aan op de ijsbaan. I.v.m. de wedstrijden moeten deze lijnen tot op de centimeter precies liggen.

Hierna blijven we het ijs opbouwen tot we een ijslaag van 4 centimeter hebben, dit duurt +/- een week. Om te zorgen dat we een mooie vlakke ijslaag hebben schaven we er vervolgens weer 1 centimeter vanaf. Vanaf dit moment kan er geschaatst worden!

Om gedurende het seizoen de ijslaag te onderhouden verzorgen we ieder uur de ijsbaan met de dweilmachine. De machine schaaft met een vlijmscherp mes het kapotgereden ijs van de baan. En vervolgens verspreidt de dweilmachine een nieuwe laag warm water op de baan waardoor deze weer goed glijdt voor de schaatsers. Hiervoor gebruiken we dus warm water van zo'n 40/50 graden. Dit doen we omdat het water dan niet direct vastvriest, maar juist mooi uitvloeit over de baan wat zorgt voor een vlakke ijsvloer zonder ribbels.

Na al dit werk ligt er een vers gedweilde ijsvloer voor jou om een snel rondje te rijden of om lekker te krabbelen op de krabbelbaan of funrink!

LANKHAAR Kalanchoë

Flynth

Flynth. Het beste advies dat we je kunnen geven.

VD HORST

HORTICULTURAL COATINGS AND APPLICATIONS

1974 - 2024; De 'gouden' coating van Van der Horst...

Onze coatings worden al 50 jaar toegepast in de tuinbouw en zorgen voor een ongeëvenaarde kwaliteit. Het heeft ons precies geleerd hoe we buizen moeten voorzien van een coating, zeg maar een gouden likje verf!

Van der Horst is specialist in spuiten en schilderen van verwarmingsbuizen en constructiemateriaal voor de glastuinbouw. Zowel voor nieuwbouw als voor onderhoud, in binnen- en buitenland.

Ook onze gouden formule?
Bezoek onze website, bel of mail!

Mercuriusplein 4a
2685 LP Poeldijk – Holland

T +31 (0) 174 – 240 531
E administratie@rvdhorst.nl

www.rvdhorst.nl

Daniëlla Hanemaayer
Accountmanager
Presscon

Kwaliteit van water van invloed op levensduur verwarmings-systeem

“Tuinders hechten veel waarde aan de kwaliteit van water. Niet alleen de kwaliteit en samenstelling van gietwater, maar vergeet hierin ook niet het water in het leidingwerk.”

In ieder kasverwarmingssysteem treedt slijtage op door de continue stroom van water door de verwarmingsbuizen. Kleine deeltjes ijzer, zoals magnetiet, vervuilen het water. Ik zie dat men meer aandacht heeft voor de kwaliteit en duurzaamheid van hun verwarmingssysteem. Want verontreiniging in het verwarmingswater zorgt voor minder warmteoverdracht, energieverlies en slijtage,” aldus Daniëlla Hanemaayer accountmanager bij Presscon.

Een effectieve oplossing tegen onder andere magnetietvervuiling is een waterfiltersysteem. “Een deelstroomfilter trekt met een krachtige magneet magnetietdeeltjes uit waterleidingen en verwarmingssystemen aan. Overige vervuiling vangt de filter af in filterzakken. Een deelstroomfilter voorkomt storingen, zorgt voor het behoud van de temperatuuroverdracht en draagt bij aan een duurzamere inzet van het gehele systeem.”

Verlenging levensduur verwarmingssysteem

Duurzaamheid en verantwoord omgaan met het verwarmingssysteem bespaart kosten. Niet alleen door filtratie maar ook ontgassing van water zorgt voor behoud van het leidingwerk en componenten die hierop aangesloten zijn, zoals bijvoorbeeld pompen, afsluiters en meetapparatuur. “Het leidingwerk van een verwarmingssysteem in een kas is nooit volledig diffusiedicht. Ongeacht de hoeveelheid druk op de leiding dringen zuurstofmoleculen binnen. Om dit zo laag mogelijk te houden en daarmee de levensduur van de verwarmingsslangen te verlengen, is ontgassing van water belangrijk. Door continue ontgassing van het leidingwater verlengen telers de levensduur van hun verwarmingssysteem in de kas aanzienlijk.”

Buffertankbescherming van binnenuit

In een gesloten verwarmingssysteem zijn buffertanks een belangrijk onderdeel. Een goede bescherming zorgt voor een langere levensduur en waarborgt de continuïteit. Met een stikstofgenerator bescherm je buffertanks van binnenuit tegen corrosie, oxidatie en explosiegevaar. “Het is mooi om te zien dat Installateurs onze systemen toepassen in kassen over de hele wereld. Tot op de dag van vandaag bouwden en leverden we duizenden units. We zijn er dan ook trots op dat onze wortels diep in de tuinbouw zitten,” sluit Hanemaayer enthousiast af.

Wij zijn klaar voor de toekomst!

jij ook?

Mertens is dé totaalleverancier voor de professionele tuinbouw.
Met onze drie pijlers (compleet assortiment, deskundig advies en snelle levering), bieden we onze klanten al bijna 70 jaar 'Groeikracht voor ondernemers'.

We zijn een no-nonsens organisatie, denken met je mee en schakelen snel.
Een persoonlijke relatie met jou staat hierbij voorop. Met ruim 140 medewerkers, waarvan 35 gepassioneerde specialisten, die door heel Nederland actief zijn, hebben we voor elk vakgebied een betrokken en vertrouwde expert. Wij zijn thuis in de professionele tuinbouw en lopen voorop in biologische oplossingen.

Wij staan graag voor je klaar om je het Mertens gevoel te laten ervaren!
En natuurlijk doen we dat ook online: efficiënt, overzichtelijk en snel!

mertens

mertens-groep.nl

Klaas Quartel BV

LOON- EN TRANSPORTBEDRIJF

's-Gravenzande Tel. 0174 - 41 33 37

ELEKTRAVON · HAKET

tuinbouw-projectpartner

elektrotechniek
assimilatie belichting
klimaatcomputers
inspecties en onderhoud
alarmering systemen

watertechniek
wateropslag
substraatunits
osmose installaties
bevochtiging

gecertificeerd sterdealer
Hoogendoorn Automatisering

Industriestraat 10
2671 CT Naaldwijk
tel: 0174-612210
fax: 0174-621062

Molenweer 12
2291 NR Wateringen
tel: 0174-513437
fax: 0174-513618

www.elektravonhaket.nl

NIEUWSOVERZICHT 2023

Veel ‘dikke verhalen’ bij viering 50 jaar Tuinbouw Jongeren Westland

Januari 2023

Energiemanagers bepalen toekomst glazen stad

Februari 2023

Schoon water door unieke samenwerking in de Bommelerwaard

Maart 2023

Wereldtentoonstelling Floriade stopt, geen nieuwe editie in 2032

April 2023

Energiebesparingsplicht is ingegaan

Juli 2023

Energiecrisis eist eerste grote slachtoffer

Oktober 2023

Tuinbouw blijft groeien in productie en werkgelegenheid

Juni 2023

Eerste halfjaar 2023 warm en droog ondanks regen

Juli 2023

Tuinbouw Jongeren Oostland op studiereis naar Duitsland

Oktober 2023

Duijvestijn tomaten volledig overgenomen door buitenlandse investeringsmaatschappij

Juli 2023

Water heeft geen geheimen meer voor Tuinbouw Jongeren Nederland

Oktober 2023

Het is officieel: dit was de natste oktobermaand ooit gemeten in de Bilt

Oktober 2023

MEGA MEGA substrates

KWALITEIT. DUURZAAMHEID. INNOVATIE.

Onze drive voor kwaliteit, innovatie en duurzaamheid zie je terug in ons uitgebreide assortiment innovatieve en duurzame bewortelings- en groeimedia en organische meststoffen. Ons team werkt samen met onze klanten om producten op maat te ontwikkelen. Hiermee kunnen professionele kwekers wereldwijd het maximale uit hun gewassen halen.

Meer weten?
Bekijk hier onze nieuwe film!

www.vanderknaap.info

Voor niets gaat de zon op

Dirk-Jan van Daalen
Van Daalen Grond, - weg en waterbouw
Van Daalen Waterbassins

Het is een bekende uitdrukking: ‘Voor niets gaat de zon op’. Maar wat betekent het nu eigenlijk? Met deze woorden zeggen we eigenlijk dat iets niet voor niets kan en dat alleen de zon voor niets (lees: gratis) opkomt. Dat doet eigenlijk de zon tekort en zegt niets over wat het ons oplevert.

Het lijkt zo normaal dat het licht wordt elke ochtend. En ja, het is ook normaal voor ons, want het gebeurt elke dag opnieuw. Maar laten we eens ff stilstaan bij wat het ons allemaal brengt. De zon is licht, de zon is warmte, de zon is energie, is groei. Dat weten kwekers veel beter dan ik.

Maar wat de zon ons ook brengt is water. Voor niets! Elke dag opnieuw worden er wolken gevormd van zuivere waterdruppels en vallen die druppels vervolgens ergens op onze lage landen bij de zee weer voor niets uit de lucht.

In Nederland zijn we in de bevoorrechte positie dat er voldoende neerslag valt: gemiddeld 85 cm. per vierkante meter per jaar! De tuinbouwsector maakt er al decennialang dankbaar gebruik van.

Maar het klimaat verandert, neerslag valt steeds vaker als we al een vol bassin hebben en vervolgens kan het zomaar weer een lange tijd erg droog zijn. De tuinbouwsector is gelukkig innovatief genoeg om technieken te gebruiken die ervoor zorgen dat er toch voldoende water is. Maar linksom of rechtsom gaat dat altijd ten koste van iets: euro’s, bodemkwaliteit, bodemdaling of oppervlaktewater. Dan is het niet iets voor niets!

Hoe belangrijk is het daarom dat we nog meer gebruik maken van wat er van boven komt?! Als individu in onze achtertuin, als kweker door middel van grotere bovengrondse - of ondergrondse wateropslag en als collectief door samen te werken door bijvoorbeeld als telers met een verschillende watervraag de opvangcapaciteit te delen. Kortom: een zee aan mogelijkheden.

“Dan is de zon toch niet helemaal voor niets opgegaan!”

OXIN GROWERS

Bij Oxin Growers zetten we onze telers op de eerste plaats

De leden staan op 1 bij telerscoöperatie Oxin Growers. We hebben waardering en respect voor individueel telersvakmanschap. Met alle mooie producten die dat oplevert, geven we samen voorrang aan gezonde voeding. Zo voorzien we de markt van een compleet aanbod van topkwaliteit. Glas- en vollegronds-groenten, hard- en zachtfruit.

Veelzijdige expertise
Oxin Growers ondersteunt je met veelzijdige kennis en expertise op een manier die past bij jouw individuele ondernemerschap. Met plezier ontzorgen we je bij de administratie en facturatie. We bieden betalingszekerheid, certificering en inkoopvoordelen en samen maken we ons sterk voor verduurzaming. Onze ondersteuning geeft je de vrijheid in te spelen op kansen en biedt rugdekking bij uitdagingen.

Young Oxin
Jonge (potentiële) ondernemers kunnen deelnemen aan Young Oxin. Met dit programma delen we kennis en faciliteren we een netwerk. Met Oxin Growers aan de basis kun je groeien.

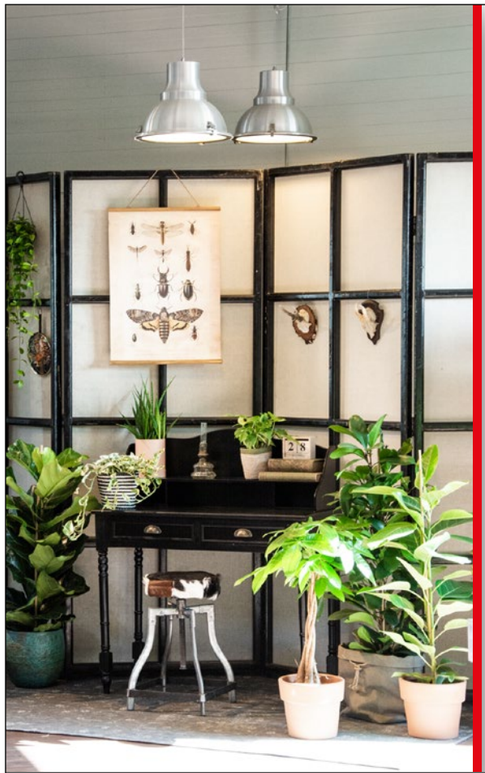
www.oxin-growers.nl

HAVECON Horticultural Projects

Havecon Horticultural Projects is uw partner voor complete turn-key tuinbouwprojecten!

Vanuit ons hoofdkantoor in Bleiswijk en onze vestiging in Noord-Amerika **ontwikkelen en produceren wij moderne tuinbouwkassen**. Samen met onze strategische partner Voorwinden Groep zorgen we voor de realisatie hiervan. Maar niet alleen kassen. Met de **kennis en ervaring in eigen huis** levert Havecon **complete turn-key projecten**. **Van een eerste idee tot service na de oplevering, Havecon begeleidt u graag bij elke stap van het bouwproces.** Wat uw plannen ook zijn, **wij denken graag met u mee!**

HAMIPLANT

WE BRING VITALITY

Een groot deel van onze medewerkers is opgegroeid in én tussen de kassen van bloemen en planten in het mooie Westland. Daardoor hebben zij al op jonge leeftijd de passie ontwikkeld voor sierteeltproducten. Wij voelen ons thuis tussen de planten: het brengt ons geluk en vitaliteit!

Dagelijks voorzien wij onze klanten van een breed assortiment kamer- en tuinplanten van een hoge kwaliteit. Onze productspecialisten stellen het assortiment samen bij 'onze' kwekers én de accountmanagers stemmen het assortiment af op de klantbehoefte. Of het nu voor de klanten van een bouwmarkt, supermarkt, tuincentrum of bloemist is, voor ieder afzetkanaal staat het juiste assortiment.

Gezamenlijk met onze leveranciers richten wij een duurzame keten in, waardoor de consumenten in Europa de mogelijkheid heeft om op een verantwoorde wijze dagelijks te genieten van al het moois dat de natuur ons te bieden heeft. Zodat iedereen de vitaliteit ervaart die planten brengen!

Venus 280, 2675 LP Honselersdijk · +31 (0)174 - 612 323 · shop.hamiplant.nl · amalia@hamiplant.nl

Santen & Gasille. Makelaars en adviseurs met verstand van heel veel zaken.

U wilt een agrarisch bedrijf kopen of verkopen. Of een ander landelijk object. Als mkb'er zoekt u een nieuwe locatie voor uw bedrijf. Uw tuinbouwbedrijf kan een financiële injectie gebruiken. Of u heeft geld achter de hand en u zoekt een belegging. Verschillende situaties, één makelaar en adviseur: Santen & Gasille.

Gespecialiseerd als we zijn combineren we expertise van glastuinbouw, finance en bedrijfshuisvesting onder één dak. Met medewerkers die experts zijn in hun vak en u van A tot Z begeleiden. Benieuwd wat we met onze kennis van zaken voor u kunnen doen? Neem vrijblijvend contact op.

Uw partner in glastuinbouw en vastgoed

NVM

SANTEN GASILLE

MAKELAARS & ADVISEURS

Oude Liermolenweg 3, 2678 MN De Lier
0174 - 511 300 • bedrijven@santen-gasille.nl
www.santen-gasillebedrijven.nl

Florpartners

Dat is SLIM floreren.

De noodzaak om te innoveren, samen te werken en beter te organiseren is groot. Het tuinbouwcluster zal grote transities door moeten maken om een nieuwe balans te krijgen in de 4 G's: Gezonde aarde, Gezonde mensen, Gezond rendement en Gezonde & liefdevolle producten. Daarom zoeken we als Florpartners naar oplossingen die verbinden.

De liefde voor de ondernemers en de tuinbouw zit bij Florpartners in ons DNA. Van coöperaties en andere samenwerkingsverbanden tot toonaangevende bedrijven en nieuwkomers in de sector: we staan onze brede klantenkring bij in hun strategische keuzes én de uitvoering ervan.

Ga naar de website van Florpartners. Ontdek hier ook meer over Floric, een label van Florpartners, waar leiderschap en talentontwikkeling een thuis krijgen.

Florpartners
Dat is SLIM floreren.

Floric

Breeding to feed the world

We zijn altijd op zoek naar talent!

Help jij ons bij de uitdaging om mensen over de hele wereld toegang te geven tot gezonde groente?
Kijk op onze website voor informatie over stages en vacatures.
Of stuur ons een open sollicitatie.

enzazaden.com/nl

COLUMN

Water – Overvloed of schaarste?

Patrick Romeijn
Anthura

We kunnen stellen dat Nederlanders een bijna genetische aanleg ontwikkeld hebben voor het beheersen van water. Wij hebben dijken gebouwd, polders drooggelegd en een complex systeem van kanalen, sluizen en gemalen aangelegd. Vanuit dit verleden zijn we vooral gericht op het beheersen van een overvloed aan water en dus beschouwen we water al snel als een onuitputtelijke bron.

In de glastuinbouw is de afhankelijkheid van voldoende en kwalitatief goed water groot. Water, ondanks de onuitputtelijk lijkende beschikbaarheid, beschouwen als een kostbaar en schaars goed is voor de glastuinbouw vanzelfsprekend. Verhogen van de waterefficiency door toepassen van recirculatie met waterbehandeling om de waterkwaliteit te borgen wordt sinds jaar en dag toegepast. Of we moeten ontwikkelen naar volledig gesloten watersystemen, waarbij we de waterkwaliteit nog beter bewaken, is geen vraag maar een feit. En natuurlijk hebben we de verantwoordelijkheid goed te zorgen voor de watervoorraden van onze planeet. De door Anthura geteelde planten kennen een relatief lage verdamping. De gemiddelde neerslag, die op onze kassen valt, is meer dan we nodig hebben. De ruime opslagcapaciteit in onze waterbassins en het infiltreren van water in de bodem zorgt ervoor dat we al het regenwater dat op onze kassen valt opvangen en kunnen gebruiken. Het door klimaatverandering intenser worden van de natte en droge periodes maakt dat het opvangen en opslaan steeds belangrijker wordt om op het juiste moment over voldoende water te beschikken. De mogelijkheid die we als glastuinbouw hebben om alleen het opgevangen regenwater te gebruiken binnen een gesloten watersysteem moeten we aangrijpen als kans. Nog te vaak wordt de glastuinbouw in relatie gebracht met vervuiling van oppervlaktewater of ongewenst gebruik van oppervlaktewater in droge periodes. De enige manier om dit effectief te bestrijden is niet bescheiden afwachten, maar uitgebreid vertellen wat we doen.

Beheersen van water is voor Nederlanders al decennia lang een kwestie van trots en identiteit. Laten we geheel in lijn hiermee als glastuinbouwsector trots ons verhaal vertellen hoe wij in staat zijn onze mooie producten te produceren waarbij we deze kostbare schaarse bron beschermen.

growers united

Kampioen in efficiënt omgaan met water

Goed bruikbaar water wordt steeds schaarser. Al jaren zijn onze telers kampioen in efficiënt en spaarzaam omgaan met water. Zoals het opvangen, zuiveren en hergebruik van regenwater. Een andere duurzame oplossing is het gezuiverde restwater van een suikerfabriek in Dinteloord, waar deze teler zijn aubergines van laat groeien.

Onze ambitie is dat in 2025 100% van de teeltbedrijven een volledig gesloten waterkringloop hebben. Benieuwd hoe we dit aanpakken? Scan de QR-code.

duurzaam-heidsverslag

Purple pride
Green Diamonds
PapriCo
Driven Sweet Point Peppers To Discover
PROMINENT

UW TOELEVERANCIER VOOR DE PROFFESSIONELE GLASTUINBOUW

- Meststoffen
- (Biologische) gewasbescherming
- Verpakkingsmaterialen
- Folies & Gronddoek
- Irrigatie materiaal
- Mechanisatie
- Service producten

BENFRIED b.v.

BEKIJK ONS COMPLETE ASSORTIMENT IN ONZE WEBSHOP:

WWW.BENFRIED.COM

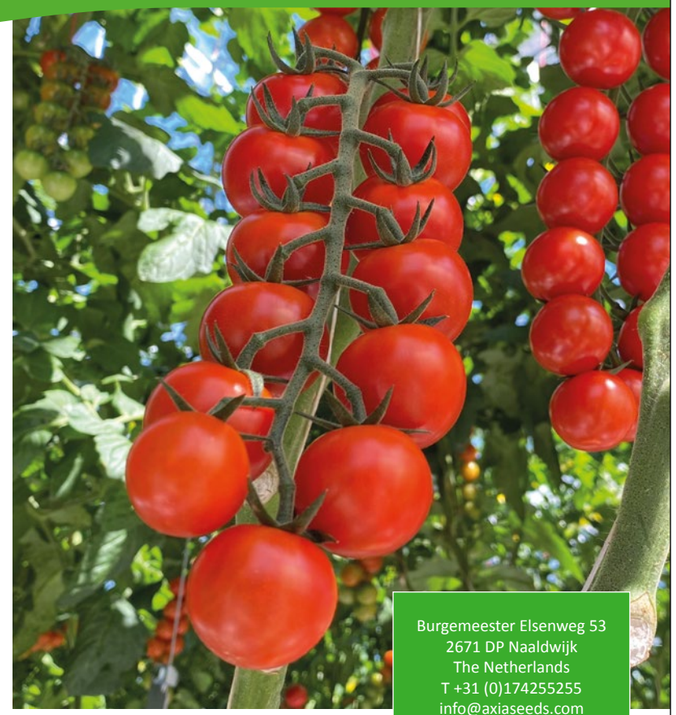

Created with Passion

Sterk in ontwikkeling van nieuwe tomatenrassen

Axia is een innovatief veredelingsbedrijf dat gespecialiseerd is in het veredelen en ontwikkelen van tomaten zaden voor de beschermde teelt. We hebben een toegewijd programma voor de high tech tuinbouw, met en zonder belichting.

Ons veredelingsprogramma kenmerkt zich door een sterke focus op smaak en gezondheid, tezamen met een hoge productie.

Kijk voor meer informatie op onze website en volg ons op social media.

axia vegetable seeds

Burgemeester Elsenweg 53
2671 DP Naaldwijk
The Netherlands
T +31 (0)174255255
info@axiaseeds.com
www.axiaseeds.com

Ben je jong en sterk, BERG heeft werk!

BERG

0174-512 172 info@ruimtescheppen.nl www.ruimtescheppen.nl

Woordzoeker

M	D	U	U	K	E	O	B	R	A	A	J
M	E	E	L	D	A	U	W	I	D	O	R
Z	G	S	A	W	E	G	N	N	X	R	T
D	N	T	T	W	A	N	A	I	E	K	A
N	I	I	K	S	O	L	D	M	W	O	A
A	T	K	A	V	T	A	M	E	A	S	R
L	H	S	A	S	T	O	K	A	T	M	T
T	C	T	O	I	K	E	F	M	E	O	S
S	I	O	E	M	R	H	E	F	R	S	B
E	L	F	O	P	S	L	A	G	E	E	U
W	E	K	I	N	I	S	S	A	B	N	S
D	B	K	N	A	T	R	E	F	F	U	B

JAARBOEK
WATER
BUFFERTANK
OPSLAG
BASSIN
MEELDAUW
KWEKER
OSMOSE
MESTSTOFFEN
STIKSTOF
OOSTLAND
WESTLAND
KOMKOMMER
INNOVATIE
OXIDATIE
GEWAS
LICHT
WKK
GAS

Oplossing

Oplossing: Duurzaamheid

Let's improve together.

Smarter solutions for a better and sustainable future

Let's improve together

Wereldwijd zijn allerlei technologische ontwikkelingen gaande die de hortisector disruptief kunnen veranderen. Het is belangrijk wendbaar te blijven: door krachtenbundeling, inzetten van nieuwe technologieën en samenwerken aan innovaties met telers, leveranciers en startups.

Let's improve together staat voor de manier waarop Royal Brinkman wendbaar blijft; sámen met telers, leveranciers en overige partners. Met gespecialiseerde producten en oplossingen leggen we de focus op de wens van de teler met als doel de tuinbouw wereldwijd te verbeteren.

Kijk voor onze producten en oplossingen op royalbrinkman.nl

royal brinkman
global specialist in horticulture

Activate Intelligent Algorithms

Greenhouse controls for the future grower

POWERED BY
INTELLIGENT
ALGORITHMS

IIVO's Intelligent Algorithms is krachtige software. Met slechts enkele instellingen stelt u de meest **optimale klimaatstrategie** in om te voldoen aan de eisen van uw kas, uw gewas en uw klimaat.

De algoritmen nemen deze instellingen als uitgangspunt om uw **klimaat op microniveau proactief te regelen**, rekening houdend met de verwachte weersomstandigheden.

readysetgrow.nl

IIVO | hoogendoorn growth management

Next level process computer

Juridisch maatwerk

Cees is een vooraanstaand advocatenkantoor met vestigingen in Westland en Den Haag, gespecialiseerd in ondernemingsrecht, insolventierecht, arbeidsrecht en vastgoedrecht. Cees levert juridisch maatwerk van de hoogste kwaliteit en zet alles op alles om uw zorgen weg te nemen en het beste resultaat voor u te behalen.

cees advocaten

Tuinbouw

Cees Advocaten excelleert in het bieden van oplossingen voor de uitdagingen waarmee ondernemers in de glastuinbouw en energiebranche te maken hebben. Onze dienstverlening is volledig afgestemd op de behoeften van ondernemers in de (glas)tuinbouwsector en wordt geleverd op een professioneel niveau. Onze advocaten zijn goed op de hoogte van alle belangrijke ontwikkelingen in deze specifieke sector.

Meer informatie? Scan de QR code

Uw kas perfect in het krijt?

Eén belletje is genoeg:
0174 623 655

www.paulsosef.nl

Frestia
We're all about taste

Bekijk onze vernieuwde website:
www.frestia.nl

Frestia BV
Locatie Vogelaer
Locatie Oranjeveld
Locatie Anthuriumweg

info@frestia.nl
@frestia_official

Frestia Portugal
Locatie Malavado

COLUMN

Ga uit van eigen kracht

Guus Meis
Beleidsspecialist
water & omgeving

De beschikbaarheid van water is in Nederland lange tijd geen punt van zorg geweest. Droge voeten houden door zo snel mogelijk water af te voeren, was het uitgangspunt. Ook in de glastuinbouw maakten we ons weinig zorgen over de beschikbaarheid van gietwater voor de gewassen. We gingen van oppervlaktewater naar leidingwater bij de start van de substraatteelt en vervolgens naar regenwater aangevuld met (ontzout) grondwater om te recirculeren.

Maar tijden veranderen en dat bevestigen de onlangs door het KNMI gepresenteerde klimaatscenario's. Het wordt natter in de winter, droger in de zomer en de extremen worden extremer. Jaarrond beschikbaarheid van goed gietwater is geen vanzelfsprekendheid meer, terwijl het toch een essentiële productiefactor is.

Ook in het waterbeleid van de overheid zie je deze omslag. Er is nu een zogeheten verdringingsreeks voor het gebruik van oppervlaktewater. Het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat verklaarde eind 2022 de thema's Water en Bodem tot sturende principes. Het bedrijfsleven wordt in dat kader o.a. gevraagd het gebruik van drinkwater met 20% te verminderen.

Steeds kritischer

Sommige effecten van de klimaatverandering zijn al niet meer tegen te houden. De zeespiegel zal de komende eeuw blijven stijgen en in West-Nederland zal op termijn het oppervlaktewater verzilten. Dat wordt pas over enkele decennia verwacht, maar voorlopig gaan de veranderingen sneller dan voorspeld. Dit alles maakt dat overheid en maatschappij steeds kritischer kijken naar het gebruik van water en de mogelijke bijkomende effecten, zoals het verzilten van het grondwater door het retourneren van brijn in de ondergrond en het versnellen van bodemdaling door grondwateronttrekking onder slappe bodems.

Water vasthouden

Hoewel die indruk kan ontstaan, is dit geen hopeloos verhaal. 'Water vasthouden' is het nieuwe devies van de overheden, maar die truc kennen wij al jaren. De uitdaging is om die 'truc' verder te perfectioneren. Ondergrondse waterberging is al tientallen jaren gemeengoed in het Oostland en komt nu ook naar het Westland. Bijkomend voordeel is de constante beschikbaarheid van bufferruimte voor tijden van hevige neerslag. Daarmee bewijzen we de maatschappij een dienst, zoals nu met Rainlevelr in het Westland.

Voortouw nemen

Maar er zijn meer aspecten. Samenwerking tussen bedrijven is altijd een sterk punt geweest van de glastuinbouw en dat is voor het waterdossier ook nodig. Regenwater dat op het ene bedrijf over is, kan door de buurman gebruikt worden. En als het regenwater dan uiteindelijk op is, is het vaak goedkoper om gezamenlijk het tekort aan water op te lossen. Samen sta je ook sterker in het gesprek met de overheden. Dus ga uit van de kracht die de glastuinbouw groot heeft gemaakt: samenwerken. Ga uit van eigen kracht door het voortouw te nemen in het bepalen van de gewenste oplossingsrichting om zo een volwaardige gesprekspartner te zijn voor de overheid.

STOLZE
a GREEN ∴ V company

Elektrotechniek
Watertechniek
Groeilicht
Automatisering
Klimaattechniek

Eén partner voor
de integratie van al uw
installaties en systemen

Arbeid, een kostbaar geschenk?

Edwin Grootscholten
House of Work

"Zonder arbeid geen brood, maar zonder brood ook geen arbeid." Dit citaat van de Nederlandse schrijver en journalist Martin Bril vat de uitdaging samen waar Nederland voor staat.

Per 1 januari 2024 is het minimumloon opnieuw fors omhoog gegaan met 8,75%, hiermee is de stijging in de afgelopen 3 jaar ruim 30%. Ten opzichte van een aantal jaar geleden is het vinden en behouden van kwalitatief goed personeel een nog grotere uitdaging. Daarnaast hebben gemeenten door wet en regelgeving huisvesten van arbeidsmigranten flink beperkt. Vergunningen voor grootschalige huisvesting worden niet snel afgegeven door gemeenten en is er vaak weerstand vanuit de buurt, waardoor het nog lastiger wordt om een project te kunnen realiseren.

Het algemene imago van arbeidsmigranten is niet positief en de politieke partijen vegen de instroom van vluchtelingen en arbeidsmigranten tegenwoordig op één hoop. We hebben open grenzen in de EU, dus een verbod op arbeidsmigranten is niet mogelijk. Wel wordt geopperd dat werkgevers verantwoordelijk moeten worden voor de voorzieningen in de gemeenschap als een bedrijf met veel arbeidsmigranten zich ergens wil vestigen. Als een bedrijf wil groeien, moet het eerst kijken of er Nederlanders beschikbaar zijn. Dan zal dit toch echt anders ingericht moeten worden door de overheid, er zijn immers verschillende initiatieven met deze doelgroep mislukt. Als er toch arbeidsmigranten nodig zijn zal het bedrijf samen met de gemeente en de regio beleid maken voor fatsoenlijke huisvesting en integratie.

Arbeid zal de komende jaren zeker voor de glastuinbouw een nog grotere uitdaging worden is mijn verwachting. Productiebedrijven die veel exporteren kunnen naar het buitenland worden verplaatst, wordt steeds vaker geroepen. Er zijn sectoren die niet verplaatst kunnen worden en waar steeds grotere tekorten ontstaan, denk aan de zorg, de bouw, onderwijs, horeca etc. Daarbij vergrijzen de meeste landen binnen de EU nog veel harder dan in ons land.

Nederland staat voor een enorme uitdaging. Natuurlijk zijn er verbeteringen te noemen op korte termijn zoals de loonkosten verlagen voor werkgevers, voor mensen zonder baan veel meer netto overhouden als je kan en gaat werken. Een ander deel van de oplossing ligt in het stimuleren van automatisering en robotisering. Maar dit brengt ook nieuwe uitdagingen met zich mee, zoals het opleiden en omscholen van werknemers, Waar precies de oplossing ligt vind ik lastig te benoemen. Dat we samen nog duurzamer moeten worden in o.a. energie, milieu, beeldvorming en in arbeid is geen understatement, maar een noodzaak.

VELDHOVEN
LOONWERK

Dé glastuinbouwmakelaar bij uitstek

taxaties
reconstructie
aan- en verkoop
advies
onteigening

VOLLEBREGT BARTEN
Poeldijksepad 5
2675 CL Honselersdijk
(0174) 63 11 31
VOLBAR.NL
VBO MAKELAAR

VOLLEBREGT
BARTEN

Ons team staat voor jou klaar

Advies op maat is waar Alfa Accountants en Adviseurs zich graag in onderscheidt.

Ben jij toe aan een enthousiast en gedreven adviesteam, dat écht naar je luistert en waarmee je kunt sparren over actuele ontwikkelingen? Bij ons staat er altijd zo'n team voor je klaar. Samen met jou kijken we graag vooruit en organiseren we beleidssessies waarin thema's worden behandeld die voor jouw bedrijf belangrijk zijn.

Alfa is gespecialiseerd in het midden- en kleinbedrijf en voelt zich sterk betrokken bij de regio. Voor veel Westlandse ondernemers zijn wij al jaren een enthousiaste en actieve sparringpartner. Op onze vestiging in Naaldwijk werken 80 medewerkers met ieder zijn eigen specialisme. Wij adviseren op fiscaal/juridisch- en bedrijfskundig gebied, en daarnaast bieden wij ondersteuning op het gebied van salaris en personeel. Ontdek het zelf en neem contact met ons op!

Alfa Accountants en Adviseurs
Tiendweg 6
2671SB Naaldwijk
088 2532450
naaldwijk@alfa.nl

www.alfa.nl

Globe Plant
...met zorg opgekweekt !
GEO WELL

Al onze producten worden duurzaam opgekweekt, mede door gebruik van aardwarmte

minder aardgas gebruik - minder CO2 uitstoot!

Groenteplanten
- Paprika's
- Tomaten
- Komkommers
- Etc.

Snijgerbera's

Ook voor geënte groenteplanten bent u bij ons aan het juiste adres!

Globe Plant bv | Veckdijk 62b 3237 LV Vierpolders | +31 (0)181 40 90 90 | www.globeplant.nl

The best way to predict the future is to create it.

strategy
branding
concept & design
online

speax.nl

speax Creative Minds

